
“Developing Identity ON Yield, SOil and Site”

“DIONYSOS”

Κωδικός MIS: 5016090

Παραδοτέο 4.3

Αναβάθμιση των Οικισμών

**Οδηγός για την Εκπόνηση της Μελέτης
για την Αναβάθμιση των Οικισμών**

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
1. Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ – ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ.....	7
1.1 Οι Βασικές Παράμετροι της Μελέτης	7
1.1.1 Τα Οινικά Χωριά	8
1.1.2 Ορισμός του Οινοτουρισμού	9
1.1.3 Το Προφίλ των Οινοτουριστών	10
1.1.4 Η Οριοθέτηση της Περιοχής Παρέμβασης και η Διαδρομή στον Οικισμό	12
1.1.4.1 Η Οριοθέτηση της Περιοχής - Ο Ιστορικός Πυρήνας	12
1.1.4.2 Η Διαδρομή στον Οικισμό	14
2. ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ – ΟΙ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ.....	16
A. Ο ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΑ – ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΚΡΑΣΙ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	16
A.1 Ο Οικισμός, Γενικά & Ιστορικά Στοιχεία.....	16
A.1.1 Γενικά στοιχεία για τον Οικισμό, την Περιοχή	16
A.1.2 Η Ιστορία του Οικισμού, της Περιοχής	16
A.1.3 Η Σύνδεση της Περιοχής με το Κρασί.....	16
A.1.4 Άλλα Χαρακτηριστικά Στοιχεία της Ιστορίας της Περιοχής.....	17
A.1.5 Κοινωνικά – Αστικά Χαρακτηριστικά της Περιοχής.....	17
A.2 Η Τοπική Αρχιτεκτονική Κληρονομιά.....	17
A.2.1 Ο Οικισμός	17
A.2.2 Η Κατοικία	17
A.2.3 Τα Δημόσια Κτίρια	17
A.2.4 Τα Επαγγελματικά Κτίρια	17
A.2.5 Άλλα.....	17
B. Ο ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΣΗΜΕΡΑ - ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΚΡΑΣΙ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	18
B.1 Στοιχεία Αμπελοοινικής Ταυτότητας Σήμερα	18
B.1.1 Αμπελοκαλλιέργεια – Οινικές Ποικιλίες.....	18
B.1.2 Οινοποιεία	18
B.1.3 Κτίρια – Στοιχεία που Συνδέονται με το Κρασί	18
B.1.4 Επαγγελματικοί Χώροι που Συνδέονται με το Κρασί	19
B.1.5 Δρόμοι του Κρασιού	19

B.1.6	Σύλλογοι - Συνεταιρισμοί	19
B.1.7	Εκδηλώσεις	20
B.2	Στοιχεία Πολιτιστικής Κληρονομιάς Σήμερα.....	20
B.2.1	Ο Οικισμός Σήμερα	20
B.2.2	Τα Ιδιαίτερης Σημασίας Αστικά Κτίρια	20
B.2.3	Τα Ιδιαίτερης Σημασίας Κτίσματα Κοινής Ωφελείας (π.χ. Σχολές, Δημαρχεία)	21
B.2.4	Τα Ιδιαίτερης Σημασίας Επαγγελματικά – Βιοτεχνικά Κτίρια	21
B.2.5	Τα Ιδιαίτερης Σημασίας άλλα Κτίρια, Σημεία (καφενεία, αγορές, παζάρια κλπ.)	22
B.2.6	Τα Μουσεία	23
B.2.7	Η Τοπική Κουζίνα.....	23
B.2.8	Άλλα Χαρακτηριστικά Προϊόντα της Περιοχής.....	23
B.2.9	Υποδομές Διαμονής και Εστίασης	23
Γ.	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΤΗΣ ΟΙΝΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ.....	24
Γ.1	Η Οινοτουριστική Διαδρομή στον Οικισμό.....	25
Γ.2	Προτάσεις για Ανάδειξη της Οινικής Ταυτότητας του Οικισμού	27
Γ.3	Προτάσεις για Ανάδειξη της Πολιτιστικής Ταυτότητας του Οικισμού	28
Γ.4	Οριζόντιες Δράσεις.....	29
Γ.4.1	Δράσεις Ευαισθητοποίησης	29
Γ.4.2	Δράσεις Προβολής.....	30
3.	ΠΗΓΕΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ & ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ.....	32
3.1	Πηγές των Στοιχείων.....	32
3.2	Τεχνικές Προδιαγραφές	32

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το παρόν κείμενο εκπονήθηκε στα πλαίσια της δράσης **4.3 "Upgrading the Settlements: Studies, Planting Vines, Placing barrels, signposts etc."** του έργου **"Developing Identity ON Yield, SOil and Site"** (Ανάπτυξη Ταυτότητας στη βάση της Παραγωγής, της Γης και του Τοπίου) με ακρώνυμο **"DIONYSOS"** που υλοποιείται ως έργο του Προγράμματος Συνεργασίας Interreg V-A "Greece-Bulgaria 2014-2020.

Σκοπός του έργου **DIONYSOS** είναι οι περιοχές που συμμετέχουν σε αυτό να αναπτυχθούν και αναδειχθούν ως οινοτουριστικοί προορισμοί στη βάση των ιδιαίτερων τοπικών τους αμπελοοινικών ποικιλιών και στα πλαίσια πάντα της βιώσιμης ανάπτυξης.

Πιο συγκεκριμένα, στόχος του έργου είναι να διαμορφώσει μια συνεκτική οινοτουριστική ταυτότητα για τις περιοχές που συμμετέχουν στο εταιρικό σχήμα του, βασισμένη στις τοπικές αμπελοοινικές ποικιλίες, στην αυθεντικότητα και την μοναδικότητα τους, και να την αξιοποιήσει τόσο για τη διατήρηση και προστασία της τοπικής βιοποικιλότητας όσο και ως πόρο για την οικονομική ανάπτυξη των περιοχών των εταίρων του έργου.

Το παρόν κείμενο αποτελεί έναν μεθοδολογικό οδηγό για την εκτέλεση της δράσης 4.3 του DIONYSOS και απευθύνεται στους εμπλεκόμενους σ' αυτήν εταίρους.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η δράση 4.3 εντάσσεται στην ενότητα (Πακέτο Εργασίας - ΠΕ) 4 του έργου, με τίτλο **«Ενίσχυση της οινικής ταυτότητας της περιοχής - Από την παραγωγή στον Τουρισμό - Διαμορφώνοντας το οινικό προφίλ της περιοχής μελέτης»**. Στην ενότητα 4 αναδεικνύεται η **αμπελοοινική και οινοτουριστική ταυτότητα** της κάθε περιοχής του **DIONYSOS** με μια σειρά δράσεων - παρεμβάσεων όπως:

- εκπόνηση ενός οινοτουριστικού οδηγού για τη διασυνοριακή περιοχή
- μελέτη και αναβάθμιση του αμπελοοινικού τοπίου με την τοποθέτηση ενημερωτικών πινακίδων με QRC
- παρεμβάσεις για την αισθητική αναβάθμιση των οικισμών
- «ανάπλαση» μιας πλατείας σε κάθε οικισμό στη βάση οινοτουριστικής προσέγγισης
- παραγωγή ενημερωτικού υλικού για τις περιοχές των εταίρων του έργου
- δημιουργία ψηφιακής πλατφόρμας ενημέρωσης για τον τοπικό αμπελώνα και για κάθε περιοχή των εταίρων.

Ειδικά σ' ότι αφορά την δράση 4.3 αυτή έχει δύο σκέλη. Το πρώτο σκέλος αφορά στην ανάπτυξη οινοτουριστικής ταυτότητας στους οικισμούς του έργου, ενώ το δεύτερο αφορά στην «ανάπλαση» μιας επιλεγμένης πλατείας σε κάθε οικισμό με την τοποθέτηση αμπελοοινικών στοιχείων (βαρελιών και κλημάτων), ώστε να αποτελέσει σημείο αναφοράς για την ταυτότητα του οικισμού και παράδειγμα για οινοτουριστικές παρεμβάσεις στο αστικό περιβάλλον.

Το παρόν κείμενο αναφέρεται στο πρώτο σκέλος της 4.3, στην ανάπτυξη οινοτουριστικής ταυτότητας στους οικισμούς του έργου.

Τα αποτελέσματα που επιδιώκεται να προκύψουν από την εφαρμογή της δράσης 4.3 του DIONYSOS είναι τα εξής:

- Η διερεύνηση και αξιολόγηση των **στοιχείων του οικισμού αναφοράς** του κάθε «χωρικού» εταίρου του έργου (4 Δήμοι στην Ελλάδα και την Βουλγαρία) που μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία οινοτουριστικής ταυτότητας και
- Η **σύνθεση** των κοινωνικών, πολιτιστικών, πολεοδομικών και αρχιτεκτονικών στοιχείων του κάθε οικισμού υπό μορφή μελέτης και προτάσεων παρέμβασης, με σκοπό την ανάδειξη της οινοτουριστικής του ταυτότητας.

Εδώ θα πρέπει να αναφερθεί ότι τα στοιχεία που έχουν συλλεγεί στην ενότητα 3 του DIONYSOS, και συγκεκριμένα στις δράσεις 3.1, 3.2 και 3.5, και τα παραδοτέα τους, όπως και τα στοιχεία που θα συγκεντρωθούν στα πλαίσια της δράσης 4.2, αφορούν στη διαμόρφωση του **αμπελοοινικού τοπίου** και στην ανάδειξη της **αμπελοοινικής ταυτότητας** των περιοχών του έργου. Αντίστοιχα στα πλαίσια της παρούσας δράσης θα αναδειχθεί η **οινοτουριστική ταυτότητα των οικισμών** τους. Επιδιώκεται, έτσι, η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου χωρικού συνόλου (ύπαιθρος – αμπελώνας και οικισμός) με ενιαία χαρακτηριστικά και στρατηγική που σκοπό έχει να αξιοποιήσει τους τοπικούς φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους για την προσέλκυση τουριστικής κίνησης και την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης των περιοχών στις οποίες υλοποιείται το DIONYSOS.

Πιο συγκεκριμένα σ' ότι αφορά τη δράση 4.3, προβλέπεται στα πλαίσια της να αξιοποιηθεί το κτιριολογικό απόθεμα των οικισμών του έργου, που αφού συνδεθεί με την ιστορία και την κοινωνική και πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής τους, και λάβει υπόψη της την οιοπαραγωγή και την οινική παράδοση, να αναδειχθεί ως ενιαίο σύνολο σε τοπική ταυτότητα για την προβολή της περιοχής και την προσέλκυση οινοτουριστών.

Με τον οδηγό αυτό για τους εταίρους του έργου που εμπλέκονται στην συγκεκριμένη δράση επιχειρείται, αφενός να εφαρμοσθεί μια κοινή μεθοδολογία στην προσέγγιση του αντικειμένου αφετέρου αυτός να χρησιμεύσει ως εργαλείο για την συλλογή, αξιολόγηση και σύνθεση των επιμέρους στοιχείων που αφορούν στην ανάπτυξη της οινοτουριστικής ταυτότητας στους οικισμούς παρέμβασης.

Θα πρέπει να αναφερθεί, επίσης, ότι δεδομένης της φύσης της δράσης 4.3, καθώς και των περιορισμένων πόρων του DIONYSOS, η εν λόγω δράση περιορίζεται αναγκαστικά στην διατύπωση προτάσεων παρέμβασης και όχι στην εκτέλεση τους. Αναμένεται, ωστόσο, παίρνοντας υπόψη την ενεργό συμμετοχή των δημοτικών αρχών των περιοχών παρέμβασης του έργου σ' αυτό, ότι οι προτάσεις της δράσης 4.3 θα υιοθετηθούν από τις τοπικές Αρχές και θα αποτελέσουν αφετηρία για την αναμόρφωση των οικισμών τους και την οινοτουριστική τους ανάπτυξη.

Στην ίδια κατεύθυνση, τέλος, κινείται και το δεύτερο σκέλος της 4.3, που αφορά στην οινοτουριστική ανάπλαση μιας πλατείας σε κάθε οικισμό. Αν και σε μικρή κλίμακα, επιχειρείται έμπρακτα να δημιουργηθεί ένα συγκεκριμένο **παράδειγμα** σε κάθε περιοχή του DIONYSOS για παρεμβάσεις στο αστικό περιβάλλον. Η διαμόρφωση μιας πλατείας με ήπιες δράσεις και στη βάση μιας οινοτουριστικής προσέγγισης, αποσκοπεί αφενός στο να δημιουργήσει ένα σημείο οινοτουριστικής αναφοράς στον οικισμό, αφετέρου να καταδείξει το πώς με χαμηλού κόστους παρεμβάσεις μπορεί να αναδειχθεί οινοτουριστικά μια περιοχή. Δημιουργείται, έτσι, ένα από παράδειγμα ως πρακτική ήπιων παρεμβάσεων, ώστε να υιοθετηθεί η λογική αυτή από τις τοπικές αρχές με σκοπό να κατορθώσουν οι οικισμοί σε ορατό βάθος χρόνου να αναπτυχθούν οινοτουριστικά.

1. Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ – ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ

Όμοια, όπως στη δράση 4.2 «Αναβάθμιση του Τοπίου: Τοποθέτηση Ενημερωτικών Πινακίδων με QRC στην Περιοχή του Αμπελώνα» του DIONYSOS, έτσι και στην παρούσα δράση η μεθοδολογική προσέγγιση στηρίζεται στη λογική της «επικοινωνήσεως» του οικισμού στον επισκέπτη – οινοτουρίστα. Στη μεταφορά δηλαδή συγκεκριμένων εντυπώσεων και μηνυμάτων στον επισκέπτη - οινοτουρίστα, στη βάση της εκτίμησης των προσδοκιών του, ώστε η τελική «ταξιδιωτική εμπειρία» που θα αποκομίσει από τον οικισμό στο τέλος της επίσκεψης του να είναι θετική και να θέλει να την επαναλάβει – διαδώσει.

Για να καταστεί αυτό εφικτό χρειάζεται να απαντηθούν και αναλυθούν τρία βασικά ερωτήματα πάνω στα οποία στηρίζεται η επικοινωνιακή πολιτική του κάθε οικισμού και τα οποία αφορούν στα εξής: το «**τι**» θέλουμε να επικοινωνήσουμε, σε «**ποιόν**» θέλουμε να το επικοινωνήσουμε και στο «**πώς**» θέλουμε να το επικοινωνήσουμε.

Όπως και στην περιγραφή της μεθοδολογίας της 4.2, για να γίνουν κατανοητά αυτά, κρίνεται απαραίτητο να παρατεθούν εισαγωγικά οι ορισμοί κάποιων βασικών παραμέτρων που καθορίζουν τον χαρακτήρα και το περιεχόμενο της παρέμβασης στα πλαίσια της παρούσας δράσης.

1.1 Οι Βασικές Παράμετροι της Μελέτης

Επιχειρώντας μια απάντηση στο πρώτο από τα παραπάνω ερωτήματα, στο «**τι**» θέλουμε να επικοινωνήσουμε, είναι αναγκαίο να προσδιορίσουμε το αντικείμενο της παρέμβασης μας.

Όπως στα πλαίσια της 4.2 είναι το αμπελοοινικό τοπίο με το οποίο επιχειρείται η προσέγγιση του επισκέπτη στην περιοχή, έτσι στην περίπτωση του 4.3, είναι ο οικισμός, με τα κτιριολογικά του χαρακτηριστικά και δεδομένα, με τον πολιτισμό και την παράδοση του, καθώς και με τις ανθρώπινες δραστηριότητες του που θέλουμε να επικοινωνηθεί στον επισκέπτη – οινοτουρίστα («**σε ποιόν**»), ώστε ερχόμενος αυτός στον οινοτουριστικό προορισμό να γίνει δέκτης σχετικών εμπειριών.

Αυτό για να επιτευχθεί είναι μια σύνθετη διαδικασία καθώς αποτελεί την συνισταμένη ενός ολόκληρου φάσματος συντελεστών και αντικειμένων («**πώς**»).

Για να γίνει περισσότερο κατανοητό αυτό παρατίθενται στη συνέχεια κάποιες σχετικές βιβλιογραφικές αναφορές σχετικά με τις βασικές παραμέτρους της δράσης.

1.1.1 Τα Οινικά Χωριά

Το όραμα για την περιοχή ως ένα «οινικό χωριό».

Το όραμα για την εκάστοτε περιοχή είναι να βελτιωθεί η ποιότητα της περιοχής και να γίνει όχι μόνο ένα όμορφο μέρος για να ζει κάποιος, αλλά να μετατραπεί σε έναν από τους επιθυμητούς οινοτουριστικούς προορισμούς. Πρέπει να μελετηθούν λοιπόν **η πολιτιστική και πολιτισμική κληρονομιά και η ταυτότητα της κάθε περιοχής, οι παραγωγικοί τομείς, το τοπίο, το κλίμα, η αρχιτεκτονική, οι μορφές και τα υλικά των κτηρίων όπως και το φυσικό τους περιβάλλον.**

«Όπως γνωρίζει ο καθένας που αγαπάει το κρασί, οι περιοχές που γίνεται το καλύτερο κρασί είναι ιδιαίτερες περιοχές – ίσως και μαγικές (Wine Spectator, 1997)»

Η ελκυστικότητα των οινικών περιοχών βασίζεται κυρίως στην **διαφορετικότητα** της κάθε περιοχής. Αυτό σημαίνει ότι *τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της εκάστοτε περιοχής πρέπει να απεριθμηθούν και να αναδειχθούν* για να υπάρξουν καλύτερα αποτελέσματα. Συχνά μάλιστα χρησιμοποιείται ο όρος **«touristic terroir»** («τουριστικό μικροπεριβάλλον») για να περιγράψει τον συνδυασμό των *φυσικών αλλά και πολιτιστικών χαρακτηριστικών* μιας περιοχής που την καθιστούν ιδανική για οινοτουρισμό.

Ας δούμε στη συνέχεια ποιοι είναι οι «κρίσιμοι παράγοντες» που συμβάλλουν στην προσέλκυση τουριστών στις περιοχές που φιλοξενούν οινοποιεία (critical success factors for destination development), που διαμορφώνουν δηλαδή αυτό το **μικροπεριβάλλον**:

Ένα μοναδικό, ελκυστικό περιβάλλον, τοπικά προϊόντα και εκλεκτή κουζίνα, ποικιλία εμπειριών στον τρόπο ζωής, ποικιλία στην μορφή των καταλυμάτων και υποδομών φιλοξενίας και στο εύρος τιμών, μια σειρά σχετικών τοπικών επαγγελμάτων και προϊόντων, μια σειρά γεγονότων και εκδηλώσεων στις αμπελοοινικές περιοχές, πολλά υπάρχοντα μικρά οικογενειακά οινοποιεία, πολιτιστικές εκδηλώσεις και αξιοθέατα φαίνεται να αποτελούν τους καθοριστικούς παράγοντες για τους τουρίστες από μακρινές περιοχές.

Αντιλαμβάνεται κανείς από τα παραπάνω το εύρος των στοιχείων για την προσαρμογή και την ανάδειξη ενός οικισμού σε οινοτουριστικό προορισμό. Βλέπει κανείς, παράλληλα, ότι τα στοιχεία της «οινοτουριστικής εμπειρίας» δεν περιορίζονται μόνο στο κρασί, αλλά επεκτείνονται σε ένα ολόκληρο φάσμα παραμέτρων και δραστηριοτήτων με κύρια συστατικά την **τοπικότητα, την ιδιαιτερότητα και την ποιότητα.**

Στο ίδιο πλαίσιο, και δεδομένου ότι η παραπάνω προσέγγιση αφορά στο να καταδειχθεί το πόσο ψηλά και σε τι εύρος τοποθετείται ο πήχης για την ανάδειξη των περιοχών σε

οινοτουριστικούς προορισμούς, επιχειρείται με την παράθεση του ορισμού του «οινοτουρισμού» και του προφίλ του «οινοτουρίστα» να προσεγγιστούν στη συνέχεια τα στοιχεία εκείνα που συνθέτουν τον οινοτουριστικό προορισμό.

1.1.2 Ορισμός του Οινοτουρισμού

Προσεγγίζοντας την απάντηση στο ερώτημα «σε ποιόν» που τέθηκε πιο πάνω, παρατίθεται στην συνέχεια ο ορισμός του οινοτουρισμού και του οινοτουρίστα, ως ομάδα στόχος της επιχειρούμενης παρέμβασης στα πλαίσια της παρούσας δράσης.

Οι πρώτες έρευνες για τον οινοτουρισμό, ο οποίος αναπτύχθηκε γρήγορα στην δεκαετία του 1990, ξεκίνησαν με σκοπό να δώσουν έμφαση σε περιγραφικές και συγκριτικές μελέτες που είχαν στόχο να δικαιολογήσουν και να διερευνήσουν τις διαστάσεις αυτού του νέου υποτομέα του τουρισμού (Getz, 2003). Η ανάπτυξη και η ελκυστικότητα οινοτουριστικών περιοχών έχει γίνει πλέον σημαντικό στρατηγικό ζήτημα, διότι ο όγκος του οινοτουρισμού αυξάνεται σταδιακά και όλο και περισσότερες περιοχές αναπτύσσουν ανταγωνιστικές στρατηγικές marketing για να προσελκύσουν τουρίστες που είναι λάτρεις του οίνου και της φύσης.

Ο ορισμός του οινοτουρισμού *δεν έχει μια συγκεκριμένη μορφή, και μπορεί να θεωρηθεί και πολυδιάστατος*. Όταν εξετάζεται από την πλευρά του marketing, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στον προσδιορισμό των εμπειριών που αποζητούν οι οινοτουρίστες. Είναι γεγονός ότι οι περισσότεροι ορισμοί του οινοτουρισμού συνδέονται με τα κίνητρα του ταξιδιώτη. Για παράδειγμα οι Hall et al. (2000) χαρακτήρισαν τον οινοτουρισμό ως «επίσκεψη σε αμπελώνες, οινοποιεία, φεστιβάλ και εκθέσεις κρασιού, όπου η δοκιμή του κρασιού και η επαφή με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της οινικής περιοχής, αποτελούν τα πρωταρχικά κίνητρα για τους επισκέπτες». Παρ' όλα αυτά, ο Getz (2000) στην έρευνα του τόνισε ότι *υπάρχουν τουλάχιστον τρεις σημαντικές προοπτικές πάνω στο θέμα του οινοτουρισμού: οι οινοπαραγωγοί, τα τουριστικά πρακτορεία (που αντιπροσωπεύουν τους οινοτουριστικούς προορισμούς) και οι καταναλωτές. Έτσι, ο οινοτουρισμός, είναι ταυτόχρονα μια μορφή καταναλωτικής συμπεριφοράς, μια στρατηγική σύμφωνα με την οποία οι οινοτουριστικές περιοχές αναπτύσσουν και προωθούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής τους, αλλά και μία ευκαιρία για τα οινοποιεία να εκπαιδεύσουν το προσωπικό τους και να πουλήσουν τα προϊόντα τους*.

1.1.3 Το Προφίλ των Οινοτουριστών

Όπως αναφέρθηκε προηγούμενα σημαντική παράμετρος είναι να αποσαφηνιστεί και η κοινωνική ομάδα στην οποία επιχειρούν οι εταίροι του DIONYSOS να επικοινωνήσουν – προβάλουν τον οικισμό και την περιοχή τους και να προσεγγιστούν οι προσδοκίες της.

Αντίστοιχα, έτσι, όπως και στην προηγούμενη ενότητα, είναι σκόπιμο να προσεγγιστεί ο «οινικός τουρίστας», ως χρήστης και καταναλωτής του οινοτουριστικού προϊόντος αλλά και ομάδα στόχος της δράσης 4.3 του έργου DIONYSOS.

Οι περισσότερες μελέτες για τους οινοτουρίστες αφορούν κυρίως τους επισκέπτες των οινοποιείων και όχι τους καταναλωτές του κρασιού γενικότερα. Συνεπώς δεν υπάρχει επαρκής αντίληψη για το οινοτουριστικό δυναμικό μεταξύ των καταναλωτών και των οινοτουριστών. Σύμφωνα με κάποιες μελέτες (Mitchell and Hall 2001) οι επισκέπτες των οινοποιείων έχουν υψηλή μόρφωση, υψηλό εισόδημα και σε κάποιον βαθμό είναι εξοικειωμένοι και γνωρίζουν αρκετές λεπτομέρειες σχετικά με το κρασί. Άλλες μελέτες, έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι οι οινοτουρίστες επιθυμούν μια ταξιδιωτική εμπειρία. Αρκετοί ταξιδιώτες βρέθηκε να δίνουν μεγάλη σημασία στην επιλογή προορισμών που τους πρόσφεραν την δυνατότητα να επισκεφτούν γραφικές και ορεινές περιοχές, να γνωρίσουν φιλικούς και φιλόξενους ανθρώπους, να επισκεφτούν οικογενειακές περιοχές καθώς και να δουν και να κάνουν ένα ευρύ φάσμα πραγμάτων (Williams and Dossa, 2003). Το 2001 μία άλλη μελέτη (Williams and Kelly, 2001), συμπέρανε ότι οι οινοτουρίστες γενικά είναι πιο δραστήριοι και αφοσιωμένοι σε σχέση με άλλους τουρίστες και ότι ένα ποσοστό των οινοτουριστών θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και ως «πολιτιστικοί οινοτουρίστες».

Η Μεθοδολογία (το «πώς»)

Ανακεφαλαιώνοντας τα προηγούμενα βλέπουμε ότι η ανάδειξη ενός οικισμού σε οινοτουριστικό προορισμό υπερβαίνει το οριοθετημένο αντικείμενο της οινικής δραστηριότητας και επεκτείνεται στην ιστορία, τον πολιτισμό, την παράδοση, τις δραστηριότητες και τις εκδηλώσεις στον οικισμό, με κοινό γνώμονα σε όλα αυτά την ποιότητα.

Κατανοητό είναι ότι όλα τα παραπάνω, ειδικά σε περιοχές που δεν έχει γίνει ανάλογη προηγούμενη προσπάθεια, δεν μπορούν να αναδειχθούν με παρεμβάσεις μικρής κλίμακας και σε μικρό βάθος χρόνου, δεδομένου ότι τα στοιχεία αυτά συνήθως είναι διάσπαρτα τόσο χωρικά όσο και κοινωνικά στον οικισμό και απαιτούν έρευνα, οργάνωση, αποκατάσταση, ανάδειξη κλπ.. Αυτό, ωστόσο, το οποίο μπορεί να γίνει στα πλαίσια της παρούσας δράσης, είναι να χαραχθεί μία στρατηγική για την κατάλληλη προσαρμογή του οικισμού, να καταγραφούν τα αξιολογικά στοιχεία που μπορούν να αποτελέσουν υλικό για την

οινοτουριστική ανάπτυξη του και να διατυπωθούν προτάσεις παρεμβάσεων για τη σταδιακή προσαρμογή του σε μια οινοτουριστική προσέγγιση.

Πέραν αυτών η δημιουργία ενός παραδείγματος - πυρήνα που μπορεί να συγκεντρώνει μια κρίσιμη μάζα υλικού για ανάδειξη και προβολή του οικισμού στη βάση της οινοτουριστικής ταυτότητας, όπως αυτή προσεγγίστηκε πιο πάνω, εκτός του ότι δημιουργεί ένα ορατό αντικείμενο για επανάληψη και επέκταση, μπορεί παράλληλα να αποτελέσει και στοιχείο για την αρχική προσέλκυση οινοτουριστών και ως τέτοιο να ενεργοποιήσει την οινοτουριστική δραστηριότητα στην περιοχή. Σημαντικό έτσι, στα πλαίσια της τρέχουσας προσπάθειας, να προσεγγιστεί η ιδέα της δημιουργίας συγκεκριμένου παραδείγματος στον οικισμό που θα εξυπηρετήσει την παραπάνω στρατηγική. Εννοείται ότι τη λογική αυτή υποστηρίζεται άμεσα και από το δεύτερο σκέλος της 4.3 που αφορά στην διαμόρφωση πλατείας του οικισμού για την προβολή της οινοτουριστικής ταυτότητας του.

Για να επιτευχθούν, ωστόσο, τα παραπάνω χρειάζεται μια συνολική μελέτη του οικισμού, που ξεκινώντας από την ιστορία και την κοινωνική του ανάπτυξη, να εξετάζει την αστική και πολεοδομική του εξέλιξη, να καταγράφει τις κυρίαρχες οικονομικές δραστηριότητες, να εξετάζει το αποτύπωμα τους στην χωροταξία, τα κτίρια, τα μνημεία και την αρχιτεκτονική του οικισμού, να συνδέει τα παραπάνω με την οινική δραστηριότητα και να προσδιορίζει τόσο τα στοιχεία εκείνα της τοπικής παράδοσης που διατηρούνται ακόμη όσο και αυτά που αποτελούν σύγχρονη εξέλιξη τους. Η σύνθεση αυτών σε ενότητες χωρικές και θεματικές μπορεί να βοηθήσει στον χαρακτηρισμό και αξιολόγηση των μικροπεριοχών εντός του οικισμού, όπως και στην τοποθέτηση προτεραιοτήτων ως προς τις παρεμβάσεις που θα πρέπει να γίνουν.

Επίσης θα υποστηρίξει και την προσπάθεια ανάδειξης του οικισμού, που, στη λογική της προβολής του στον επισκέπτη, θα επιτρέψει την καθοδήγηση του επισκέπτη μέσα από την χάραξη συγκεκριμένων περιηγήσεων εντός του οικισμού με σκοπό να επισκεφθεί ο τουρίστας τα αντιπροσωπευτικότερα σημεία ώστε να αποκομίσει την επιθυμητή τουριστική – οινοτουριστική εμπειρία.

Έχοντας αναφέρει τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι η προσαρμογή του οικισμού σε οινοτουριστικά πρότυπα απαιτεί την εξέταση ενός μεγάλου φάσματος στοιχείων, την επεξεργασία τους και την κατάλληλη δόμηση τους, ώστε το τελικό αποτέλεσμα να αποδίδει την ταυτότητα του προορισμού.

Τα στοιχεία, έτσι, αυτά δεν είναι ασύνδετα μεταξύ τους, αλλά αφορούν στην ιστορία και την παράδοση του οικισμού, αναδεικνύοντας τα χαρακτηριστικά και τις ιδιαιτερότητες του, και σε σύνδεση με τα οινικά στοιχεία του, συνθέτουν την τοπική οινοτουριστική ταυτότητα και δημιουργούν το υπόβαθρο για την οινοτουριστική εμπειρία του επισκέπτη.

Είναι προφανές, συνεπώς, ότι για να επιτευχθεί το παραπάνω χρειάζεται μια γενικότερη μελέτη της περιοχής με τα κοινωνικοπολιτιστικά και οικονομικά χαρακτηριστικά της, η

επισήμανση των ιδιαίτερων στοιχείων της και η έρευνα για τον εντοπισμό του αποτυπώματος τους στα δομικά στοιχεία του οικισμού και όχι μόνο. Η σύνδεση των στοιχείων αυτών μεταξύ τους και η προβολή τους σε ενιαίο/α σύνολο/α είναι αυτό που θα αναδείξει και την ταυτότητα του.

Ωστόσο προϋπόθεση για να γίνει το παραπάνω εφικτό είναι η μελέτη του οικισμού και η συγκέντρωση των απαραίτητων στοιχείων.

1.1.4 Η Οριοθέτηση της Περιοχής Παρέμβασης και η Διαδρομή στον Οικισμό

Η Μελέτη του Οικισμού

Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, με στόχο να αναδειχθούν τα ιστορικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά του οικισμού και να συντεθεί η ταυτότητα του, σημαντικό είναι να προσδιοριστούν εκείνα τα στοιχεία στα οποία αντανακλάται σήμερα η ιστορία και η παράδοση του. Στοιχεία, έτσι, πολεοδομικής, κτιριολογικής και αρχιτεκτονικής μορφής (γειτονιές, κτίρια, οικοδομικά στοιχεία, δρόμοι, κατασκευαστικά υλικά κλπ.) που συνδέονται με την ιστορία και την παράδοση της περιοχής αποκτούν σημασία για την ανάδειξη της ταυτότητας του οικισμού. Αντίστοιχα, όμως, και κοινωνικά στοιχεία, όπως επαγγέλματα, δραστηριότητες, όπως και πολιτιστικά γεγονότα, γιορτές, τέχνες, αλλά και σημεία και χώροι με ιδιαίτερο ρόλο στην ιστορία του τόπου. Και φυσικά στοιχεία στα οποία αντανακλάται η οινική παράδοση του οικισμού, όπως οινοποιεία, αποθήκες, ιστορικές κάβες κλπ. και που θα προσδώσουν την οινική διάσταση στην τοπική ταυτότητα.

Σημαντικό, έτσι, να προσδιοριστούν αυτά τα στοιχεία που υπάρχουν ακόμη στον οικισμό, να καταγραφεί το είδος, η θέση τους, όπως και η κατάσταση – μορφή τους και να αξιολογηθούν ως προς τη σπουδαιότητα τους.

Γίνεται προφανές από τα παραπάνω ότι η ταυτότητα του οικισμού προϋποθέτει αφενός την ιστορική και κοινωνική του μελέτη αφετέρου την αναλυτική καταγραφή και περιγραφή των ιδιαίτερων του στοιχείων.

1.1.4.1 Η Οριοθέτηση της Περιοχής - Ο Ιστορικός Πυρήνας

Γεγονός είναι ότι συνήθως η εξέλιξη των οικισμών δεν συνδέεται και με πολιτικές διατήρησης των παραδοσιακών και ιστορικών τους στοιχείων. Μεταβάλλεται, έτσι, ο ιστορικός τους χαρακτήρας, σημαντικά ιστορικά και αισθητικά στοιχεία χάνονται και η αρχική εικόνα του οικισμού αλλοιώνεται. Αποτέλεσμα, έτσι, συχνά, ιστορικά ή τυπικά για τον χαρακτήρα του οικισμού κτίρια και στοιχεία να βρίσκονται ως κατάλοιπα διάσπαρτα σε διάφορα σημεία του ανάμεσα σε νεώτερα κτίσματα ή/και, αντίστοιχα, χαρακτηριστικά κτιριολογικά στοιχεία, όπως στέγες, μπαλκόνια, κατασκευαστικές λεπτομέρειες κλπ., να

βρίσκονται ενσωματωμένα σε κτίρια που έχουν υποστεί αλλαγές και απλά διατηρούν τα εν λόγω στοιχεία.

Από τα παραπάνω γίνεται προφανές ότι η ανάδειξη της ιστορικής ταυτότητας του οικισμού συνδέεται καταρχήν άμεσα με τον εντοπισμό και την ανάδειξη εκείνων των χαρακτηριστικών κτισμάτων, κατασκευών, πολεοδομικών, κτιριολογικών, αρχιτεκτονικών, και όχι μόνο, στοιχείων του που αναδύουν την τοπική ιστορία, την παράδοση και τον πολιτισμό. Ο προσδιορισμός τους και η σύνδεση τους μεταξύ τους και η ανάδειξη τους είναι αυτό που θα αναδείξει και την ταυτότητα του οικισμού. Σημαντικός παράγοντας, στο πλαίσιο αυτό, η διερεύνηση της ύπαρξης ή δημιουργίας **κρίσιμης μάζας** τέτοιων στοιχείων με σκοπό την ανάδειξη και προβολή της τοπικής ταυτότητας.

Πιο συγκεκριμένα, δεδομένων των αλλοιώσεων του οικισμού, και θεωρώντας ως επικρατέστερο σενάριο την μεταβολή της εικόνας του, είναι αναγκαίο να διερευνηθεί κατά πόσο υπάρχουν πολεοδομικές εστίες που έχουν διατηρήσει ακόμη τα ιστορικά του στοιχεία ή/και κατά πόσο επιμέρους στοιχεία (κτίρια, δρόμοι, συνοικίες κλπ.) συνδεδεμένα μεταξύ τους μπορούν να εγγυηθούν την δημιουργία συνόλου/ων που θα μπορούσε να αποτελέσει και τον πυρήνα της ανάδειξης της τουριστικής και οινοτουριστικής ταυτότητας του οικισμού.

Στην προσπάθεια σύνθεσης της τοπικής ταυτότητας των δήμων του DIONYSOS και γνωρίζοντας ότι τα υφιστάμενα χαρακτηριστικά στοιχεία είναι συνήθως διάσπαρτα στον οικιστικό ιστό, πρέπει να εξετασθούν οι δυνατότητες δημιουργίας «κρίσιμης μάζας» τοπικά. Μιας συγκέντρωσης δηλαδή, που να διαμορφώνει ένα σύνολο το οποίο να αντανακλά την τοπική ταυτότητα, αλλά και παράλληλα να δημιουργεί και έναν επαρκή λόγο επίσκεψης για τον τουρίστα.

Παράλληλα, έτσι, με το είδος των στοιχείων και η χωροθέτηση τους αποκτά ιδιαίτερη σημασία στη μελέτη του οικισμού.

Στη λογική αυτή, και εφόσον οι οικισμοί διαθέτουν κάποιον **ιστορικό πυρήνα**, π.χ. γύρω από κάποια πλατεία, σε μια γειτονιά, κατά μήκος ενός δρόμου κλπ., είναι προφανές ότι οι προσπάθειες ανάδειξης της τοπικής ταυτότητας θα πρέπει καταρχήν να επικεντρωθούν σ' αυτόν.

Ωστόσο, αυτό δεν πρέπει να θεωρείται δεδομένο στους δήμους του DIONYSOS. Ότι διαθέτουν, δηλαδή, τέτοιου είδους συγκεντρώσεις-κρίσιμες μάζες- σε κάποιο σημείο του οικιστικού τους ιστού. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να αναζητηθεί κατάλληλη σύνδεση επιμέρους διάσπαρτων στοιχείων μεταξύ τους, ώστε αυτά να συνθέτουν την ταυτότητα ή στοιχεία της ταυτότητας του οικισμού. Βασικές έτσι παράμετροι στη διαδικασία αυτή η απόσταση μεταξύ των επιμέρους στοιχείων, όπως και η δυνατότητα σύνδεσης μεταξύ τους, με τελικό σκοπό την ενιαία προβολή τους στον επισκέπτη. Ξεκινώντας, έτσι, με μια προσέγγιση δημιουργίας της απαραίτητης κρίσιμης μάζας για την συγκρότηση της τοπικής

οινο - τουριστικής ταυτότητας διαμορφώνει κανείς προτάσεις παρεμβάσεων τόσο για την ανάδειξη και προβολή της στα σημεία που θεωρεί σημαντικά όσο και για την διασύνδεση τους στη λογική του ότι συγκροτούν ένα πυρήνα, σημειακό ή γραμμικό, απτό ή νοητό.

Σε δεύτερο επίπεδο εξετάζει κανείς πώς τα χαρακτηριστικά αυτού του πυρήνα, ή στοιχεία του, μπορούν να επεκταθούν και σε μεγαλύτερη έκταση στον οικισμό, ενισχύοντας έτσι την ταυτότητα του και την θέση του ως τουριστικού – οινοτουριστικού προορισμού μέσα από την αύξηση της ελκυστικότητας του.

Από πλευράς «τεχνικής προσέγγισης» εξετάζει κανείς αρχικά το κατά πόσο ο οικισμός έχει **ήδη** κάποιο δικό του «χρώμα» - ταυτότητα. Κατά πόσο δηλαδή αναδύεται αυθόρμητα από τον οικισμό κάποια συγκεκριμένη αισθητική, και όχι μόνο, εντύπωση. Αυτό είτε από το σύνολο του οικισμού είτε από κάποια συγκεκριμένη περιοχή – συνοικία του. Εφόσον αυτό συμβαίνει, προσπαθεί κανείς να περιγράψει - αποδώσει την εντύπωση αυτή, επιχειρώντας παράλληλα να προσδιορίσει τα στοιχεία εκείνα που συμβάλλουν στη διαμόρφωση της: μορφή κτιρίων, δρόμοι, καλντερίμια, κτιριολογικά στοιχεία (στέγες, αυλές, μπαλκόνια, παράθυρα, είσοδοι, υλικά κατασκευής, χρωματισμοί κτιρίων, κινητά στοιχεία (αντικείμενα αφημένα σε κάποιο σημείο κλπ.), πράσινοι χώροι, αδόμητοι χώροι, διαμορφωμένες πλατείες, τρόπος δόμησης (πυκνή δόμηση, χαμηλή δόμηση κλπ.)). Ακόμη εξετάζει κανείς και δραστηριότητες που ασκούνται στον οικισμό και του προσδίδουν ιδιαίτερο «χρώμα»: μεγάλη συχνότητα από συγκεκριμένους επαγγελματικούς χώρους, δραστηριότητες που συνδέονται με την ιστορία της περιοχής, παραδοσιακά επαγγέλματα, αγορές, χώροι συνάθροισης, διοίκησης κλπ.

Τα παραπάνω εντοπίζονται, καταγράφονται και αποτυπώνονται (π.χ. φωτογραφικά) ως χαρακτηριστικά «μορφολογικά» στοιχεία, ώστε να προταθούν παρεμβάσεις για να διατηρηθούν και να αναδειχθούν.

1.1.4.2 Η Διαδρομή στον Οικισμό

Με στόχο την ενίσχυση της οινοτουριστικής εμπειρίας του επισκέπτη από την επίσκεψη του στον οικισμό είναι σκόπιμο η περιήγηση του σ' αυτόν να μην είναι τυχαία. Να ακολουθεί συγκεκριμένες οδηγίες και προτάσεις, ώστε ο επισκέπτης να αποκομίσει τις εντυπώσεις εκείνες που θέλει η περιοχή να του προσφέρει μέσα από την επαφή του με τα σημεία και στοιχεία του τόπου που κρίνει ο Δήμος σημαντικά.

Χρήσιμο εργαλείο – βοήθημα στη λογική αυτή είναι η χάραξη μιας οινοτουριστικής διαδρομής, όπου στη βάση του προφίλ και των προσδοκιών του οινοτουρίστα, ο επισκέπτης οδηγείται να περιηγηθεί και επισκεφθεί τα κατάλληλα σημεία του οικισμού. Τέτοια σημεία μπορεί να είναι ο οινο-τουριστικός πυρήνας του οικισμού, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, μια διαδρομή που διατρέχει ή διέρχεται από σημεία με ανάλογο αρχιτεκτονικό – αισθητικό χαρακτήρα, η επίσκεψη σε ιστορικά κτίρια του οικισμού, η επίσκεψη σε μουσεία, σε επαγγελματικά κτίρια με χρήσεις που συνδέονται με την τοπική

ιστορία και την παράδοση, σε σημεία που συνδέονται με τον τοπικό πολιτισμό, σε ιδιαίτερα σημεία εστίασης με τοπική κουζίνα, σε σημεία πώλησης τοπικών προϊόντων, σε σημεία που συνδέονται με την παραγωγή, διάθεση ή και κατανάλωση του κρασιού κλπ..

Η «πλοήγηση» του επισκέπτη στον οικισμό θα πρέπει να έχει εκτίμηση της χρονικής της διάρκειας και μπορεί να διαρθρώνεται σε περισσότερες από μια διαδρομές, ανάλογα με το πλήθος των σημείων που θέλουμε να οδηγήσουμε τον επισκέπτη. Μπορεί επίσης να έχει θεματικό ή πολυθεματικό χαρακτήρα ανάλογα με τα στοιχεία που έχει να προβάλλει ο τόπος. Μπορεί επίσης να υποστηρίζεται από ενημερωτικό και χαρτογραφικό υλικό σε συμβατική ή ψηφιακή μορφή, ενώ κατάλληλες πινακίδες σήμανσης –οδών, καταστημάτων κλπ.- μπορούν να την καθιστούν διακριτή στον επισκέπτη και να την αναδεικνύουν.

Προϋπόθεση φυσικά για τα παραπάνω η κατάλληλη ανάδειξη των στοιχείων και η κατάλληλη σύνδεση και σύνθεση μεταξύ τους.

2. ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ – ΟΙ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ

Στις παρακάτω σελίδες παρατίθενται τα περιεχόμενα της μελέτης με κάποια επεξηγηματικά στοιχεία σε σχέση με το περιεχόμενο των διαφόρων ενοτήτων και των στοιχείων που θα χρειαστούν για την εκπόνηση της.

A. Ο ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΑ – ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΚΡΑΣΙ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

A.1 Ο Οικισμός, Γενικά & Ιστορικά Στοιχεία

A.1.1 Γενικά στοιχεία για τον Οικισμό, την Περιοχή

Λίγα λόγια για την περιοχή μελέτης:

- Τα κύρια χαρακτηριστικά της περιοχής
- Γεωγραφική θέση
- Γεωμορφολογία
- Πληθυσμιακά στοιχεία
- Οικονομική δραστηριότητα

A.1.2 Η Ιστορία του Οικισμού, της Περιοχής

Σύντομη εισαγωγή στην ιστορία της περιοχής και του οικισμού

A.1.3 Η Σύνδεση της Περιοχής με το Κρασί

Ιστορική επισκόπηση της αμπελοκαλλιέργειας και της οινοποιίας στην περιοχή. Καλλιεργούμενες εκτάσεις, παραγωγή οίνου, ποικιλίες που καλλιεργούσαν κλπ Βιβλιογραφικό υλικό

- Χωροθέτηση της οινοκαλλιεργητικής δραστηριότητας στην περιοχή
- Υπάρχουσες ποικιλίες (με γεωγραφικά και ποσοτικά στοιχεία)
- Τοπικές ποικιλίες (με γεωγραφικά, ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία)

A.1.4 Άλλα Χαρακτηριστικά Στοιχεία της Ιστορίας της Περιοχής

Περιγραφή – επισκόπηση άλλων ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της περιοχής που συνέβαλαν στην ιδιαίτερη ταυτότητά της (π.χ. το μετάξι στο Σουφλί κλπ.).

A.1.5 Κοινωνικά – Αστικά Χαρακτηριστικά της Περιοχής

Σύντομη αναφορά στην κοινωνική οργάνωση της περιοχής ιστορικά, στην ανάπτυξη της παιδείας και της πνευματικής ζωής, στην λειτουργία π.χ. ιδιαίτερων σχολών, την ανάπτυξη πολιτιστικών στοιχείων (π.χ. βιβλιοθήκες, πνευματικά κέντρα κλπ.) και υποδομών κλπ.

A.2 Η Τοπική Αρχιτεκτονική Κληρονομιά

A.2.1 Ο Οικισμός

Σύντομη περιγραφή της ιστορικής εξέλιξης, ανάπτυξης του οικισμού. Οι πλατείες, οι συνοικίες, τα καλντερίμια, οι αγορές κλπ.

A.2.2 Η Κατοικία

Περιγραφή της τυπικής παραδοσιακής κατοικίας με στοιχεία, ενδεικτικά : π.χ. ισόγεια ή με ορόφους, αν υπήρχαν κελάρια, αυλές, χαγιάτια κλπ. Χαρακτηριστικά αγροτικής - αστικής κατοικίας.

Ιδιαίτερα κτιριολογικά χαρακτηριστικά (στέγες, μπαλκόνια, δομικά υλικά κλπ.)

A.2.3 Τα Δημόσια Κτίρια

Περιγραφή των σημαντικών ιστορικών δημόσιων κτιρίων, της ιστορίας τους και των χρήσεων τους.

A.2.4 Τα Επαγγελματικά Κτίρια

Περιγραφή των σημαντικών επαγγελματικών, βιοτεχνικών χώρων, της ιστορίας τους

A.2.5 Άλλα

Β. Ο ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΣΗΜΕΡΑ - ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΚΡΑΣΙ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Β.1 Στοιχεία Αμπελοοινικής Ταυτότητας Σήμερα

Β.1.1 Αμπελοκαλλιέργεια – Οινικές Ποικιλίες

Καταγραφή των χαρακτηριστικών των αμπελώνων. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο ίδιος πίνακας που ζητείται στη δράση 4.2 (σημείο 2.2.3.1 Πίνακας 1: Πίνακας στοιχείων των αμπελώνων).

Β.1.2 Οινοποιεία

Καταγραφή των οινοποιείων, των χαρακτηριστικών τους και των δραστηριοτήτων - υπηρεσιών που προσφέρουν. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο ίδιος πίνακας όπως στη δράση 4.2. (σημείο 2.2.3.1 Πίνακας 2: Πίνακας στοιχείων των οινοποιείων)

Β.1.3 Κτίρια – Στοιχεία που Συνδέονται με το Κρασί

Καταγραφή κτιρίων – στοιχείων (βαρέλια, πατητήρια, κλπ.), στην περιοχή που συνδέονται με το κρασί (αν υπάρχουν).

Για κάθε κτίριο, στοιχείο, να συμπληρωθεί ο παρακάτω πίνακας:

Πίνακας 1: Κτίρια – Στοιχεία που συνδέονται με το κρασί

Κτίρια – Στοιχεία που συνδέονται με το κρασί								
Τίτλος - Επωνυμία	Διεύθυνση	Κατάσταση Κτιρίου	Χρήση	Περιγραφή Κτιρίου / Εξωτερικά Χαρακτηριστικά	Ιστορική Αναφορά	Είναι επισκέψιμο; (Αν ναι ωράριο)	Φωτογραφικό Υλικό	Χαρτογραφική Αποτύπωση

B.1.4 Επαγγελματικοί Χώροι που Συνδέονται με το Κρασί

Καταγραφή επαγγελματικών χώρων στην περιοχή που συνδέονται με το κρασί όπως: κάβες, wine bars, χώροι γευσιγνωσίας.

Για κάθε κτίριο, στοιχείο, να συμπληρωθεί ο παρακάτω πίνακας:

Πίνακας 2: Επαγγελματικοί Χώροι

Επαγγελματικοί Χώροι							
Είδος Χώρου	Ονομασία	Διεύθυνση	Τηλέφωνο, Website	Ωράριο Λειτουργίας	Παρεχόμενες Υπηρεσίες	Φωτογραφικό Υλικό	Χαρτογραφική Αποτύπωση

B.1.5 Δρόμοι του Κρασιού

Να αναφερθεί αν ο οικισμός αποτελεί μέρος κάποιου Δρόμου του Κρασιού και να γίνει σύντομη περιγραφή αυτού του Δρόμου του Κρασιού.

B.1.6 Σύλλογοι - Συνεταιρισμοί

Καταγραφή των Συλλόγων – Συνεταιρισμών των σχετικών με το αμπέλι και το κρασί.

Πίνακας 3: Σύλλογοι – Συνεταιρισμοί

Σύλλογοι – Συνεταιρισμοί			
Ονομασία Συλλόγου	Σύντομη Περιγραφή Δραστηριότητας	Στοιχεία Επικοινωνίας	Σημαντικές Δράσεις

B.1.7 Εκδηλώσεις

Καταγραφή των εκδηλώσεων που διοργανώνονται στην περιοχή των σχετικών με το αμπέλι και το κρασί.

Επίσης, αν υπάρχουν εκδηλώσεις σχετικές με ιδιαίτερα τοπικά προϊόντα της περιοχής, να καταγραφούν εδώ.

Πίνακας 4: Εκδηλώσεις

Εκδηλώσεις				
Όνομασία Εκδήλωσης	Φορέας που την οργανώνει και στοιχεία επικοινωνίας (και website)	Σύντομη Περιγραφή	Τόπος της Εκδήλωσης	Χρόνος και Διάρκεια της εκδήλωσης

B.2 Στοιχεία Πολιτιστικής Κληρονομιάς Σήμερα

B.2.1 Ο Οικισμός Σήμερα

Ο Οικισμός σήμερα, γενική περιγραφή, η πολεοδομική του οργάνωσή, τα κέντρα, οι πλατείες, οι πεζόδρομοι, οι δρόμοι, ο ιστορικός οικισμός, τα χαρακτηριστικά του κλπ.

Ιδιαίτερη αναφορά στην ενδεχόμενη ύπαρξη ιστορικού κέντρου – πυρήνα.

B.2.2 Τα Ιδιαίτερης Σημασίας Αστικά Κτίρια

Καταγραφή των ιδιαίτερης σημασίας αστικών κτιρίων που π.χ. έχουν χαρακτηριστεί ως τέτοια από το Υπουργείο Πολιτισμού ή διαθέτουν ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά.

Επίσης κτίρια που διαθέτουν ιδιαίτερα – παραδοσιακά αρχιτεκτονικά στοιχεία.

Πίνακας 5: Αστικά Κτίρια

Αστικά Κτίρια								
Τίτλος κτιρίου	Διεύθυνση	Κατάσταση Κτιρίου	Χρήση	Περιγραφή Κτιρίου / Εξωτερικά Χαρακτηριστικά	Ιστορική Αναφορά	Είναι επισκέψιμο; (Αν ναι ωράριο)	Φωτογραφικό Υλικό	Χαρτογραφική Αποτύπωση

B.2.3 Τα Ιδιαίτερης Σημασίας Κτίσματα Κοινής Ωφελείας (π.χ. Σχολές, Δημαρχεία)

Καταγραφή των ιδιαίτερης σημασίας δημόσιων κτιρίων που έχουν χαρακτηριστεί ως τέτοια από το Υπουργείο Πολιτισμού ή διαθέτουν ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά.

Επίσης κτίρια που διαθέτουν ιδιαίτερα – παραδοσιακά αρχιτεκτονικά στοιχεία.

Πίνακας 6: Κτίρια Κοινής Ωφελείας

Κτίρια Κοινής Ωφελείας								
Τίτλος κτιρίου	Διεύθυνση	Κατάσταση Κτιρίου	Χρήση	Περιγραφή Κτιρίου / Εξωτερικά Χαρακτηριστικά	Ιστορική Αναφορά	Είναι επισκέψιμο; (Αν ναι ωράριο)	Φωτογραφικό Υλικό	Χαρτογραφική Αποτύπωση

B.2.4 Τα Ιδιαίτερης Σημασίας Επαγγελματικά - Βιοτεχνικά Κτίρια

Καταγραφή των ιδιαίτερης σημασίας επαγγελματικών/ βιοτεχνικών κτιρίων που έχουν χαρακτηριστεί ως τέτοια από το Υπουργείο Πολιτισμού ή διαθέτουν ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά.

Επίσης κτίρια που διαθέτουν ιδιαίτερα – παραδοσιακά αρχιτεκτονικά στοιχεία.

Πίνακας 7: Επαγγελματικά – Βιοτεχνικά Κτίρια

Επαγγελματικά – Βιοτεχνικά Κτίρια								
Τίτλος κτιρίου	Διεύθυνση	Κατάσταση Κτιρίου	Χρήση	Περιγραφή Κτιρίου / Εξωτερικά Χαρακτηριστικά	Ιστορική Αναφορά	Είναι επισκέψιμο; (Αν ναι ωράριο)	Φωτογραφικό Υλικό	Χαρτογραφική Αποτύπωση

B.2.5 Τα Ιδιαίτερης Σημασίας άλλα Κτίρια, Σημεία (καφενεία, αγορές, παζάρια κλπ.)

Καταγραφή των ιδιαίτερης σημασίας άλλων κτιρίων, σημείων (όπως καφενείων, αγορών κλπ) που π.χ. έχουν χαρακτηριστεί ως τέτοια από το Υπουργείο Πολιτισμού ή διαθέτουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

Πίνακας 8: Άλλα Κτίρια, Σημεία

Άλλα Κτίρια, Σημεία								
Τίτλος κτιρίου/σημείου	Διεύθυνση	Κατάσταση Κτιρίου, σημείου	Χρήση	Περιγραφή Κτιρίου / Εξωτερικά Χαρακτηριστικά ή Περιγραφή χώρου, σημείου	Ιστορική Αναφορά	Είναι επισκέψιμο; (Αν ναι ωράριο)	Φωτογραφικό Υλικό	Χαρτογραφική Αποτύπωση

B.2.6 Τα Μουσεία

Καταγραφή των Μουσείων της περιοχής.

Πίνακας 9: Μουσεία

Μουσεία						
Όνομασία	Διεύθυνση	Τηλέφωνο , Website	Ωράριο Λειτουργίας	Σύντομη Περιγραφή	Φωτογραφικό Υλικό	Χαρτογραφική Αποτύπωση

B.2.7 Η Τοπική Κουζίνα

Καταγραφή των προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ της περιοχής.

Καταγραφή των σημαντικών παραδοσιακών προϊόντων της περιοχής (που δεν είναι πιστοποιημένα)

Αναφορά σε σημαντικά τοπικά πιάτα (που όμως μπορεί κάποιος να βρεί και στα εστιατόρια της περιοχής) και ειδικά συνταγές που σχετίζονται με το κρασί, τα προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ και τα σημαντικότερα παραδοσιακά προϊόντα.

Σημεία πώλησης.

B.2.8 Άλλα Χαρακτηριστικά Προϊόντα της Περιοχής

Αναφορά στην ενδεχόμενη ύπαρξη άλλων σημαντικών για την περιοχή προϊόντων (π.χ. μετάξι), σημεία και στοιχεία του οικισμού που συνδέονται με αυτά (π.χ. χαρακτηριστικά κτίρια, σημεία πώλησης κλπ.)

B.2.9 Υποδομές Διαμονής και Εστίασης

Καταγραφή των υποδομών διαμονής. Μόνο ξενοδοχεία και ξενώνες.

Πίνακας 10: Καταλύματα

Καταλύματα						
Όνομασία	Διεύθυνση	Τηλέφωνο, Website	Κατηγορία (π.χ. παραδοσιακοί ξενώνες, ξενοδοχεία)	Αστέρια ή κλειδιά	Φωτογραφικό Υλικό	Χαρτογραφική Αποτύπωση

Καταγραφή των χώρων εστίασης (εστιατόρια, wine bars και ταβέρνες). Δεν περιλαμβάνονται: πιτσαρίες, καταστήματα fast food.

Πίνακας 11: Χώροι Εστίασης

Χώροι Εστίασης						
Όνομασία	Διεύθυνση	Τηλέφωνο, Website	Είδος Κουζίνας	Ωράριο Λειτουργίας	Φωτογραφικό Υλικό	Χαρτογραφική Αποτύπωση

Γ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΤΗΣ ΟΙΝΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η ανάδειξη και προβολή της οινοτουριστικής ταυτότητας του οικισμού επιχειρείται καταρχήν μέσα από την χάραξη μιας εσωτερικής οινοτουριστικής διαδρομής στον οικισμό για τους επισκέπτες. Στη βάση αυτής της διαδρομής, που συνδέει χαρακτηριστικά σημεία της τοπικής ταυτότητας του οικισμού, προσδιορίζονται παρεμβάσεις που απαιτούνται για να προβληθούν καλύτερα τα τοπικά χαρακτηριστικά και οι ιδιαιτερότητες του οικισμού και να γίνει ισχυρότερη η ταξιδιωτική εμπειρία του επισκέπτη.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο εξετάζονται άλλα στοιχεία εκτός διαδρομής που υπάρχουν στον οικισμό και προτείνονται παρεμβάσεις για αποκατάσταση, ανάδειξη και προβολή στα πλαίσια του γενικότερου αναπτυξιακού σχεδιασμού του Δήμου και της ανάδειξης της τοπικής του ταυτότητας.

Στη λογική έτσι αυτή οι προτάσεις αναβάθμισης της εικόνας των οικισμών του έργου κινούνται σε δύο επίπεδα. Το πρώτο επίπεδο (επίπεδο Α) αφορά παρεμβάσεις που υποστηρίζουν την διαμόρφωση της οινοτουριστικής διαδρομής στον οικισμό. Τέτοιες παρεμβάσεις είναι αρχιτεκτονικής, εικαστικής, αισθητικής μορφής, αλλά και πολεοδομικής, εφόσον αφορούν σε περιορισμούς ή αλλαγές χρήσεις, ρυθμίσεις που αφορούν στον οικιστικό ιστό και συνδέονται με την προτεινόμενη οινοτουριστική διαδρομή. Το δεύτερο επίπεδο (επίπεδο Β) αφορά σε παρεμβάσεις ανάλογου περιεχομένου με στόχο όμως την ανάδειξη των στοιχείων της ταυτότητας του οικισμού στο σύνολο του ή σε μια ευρύτερη περιφέρεια του. Παρεμβάσεις για αποκάλυψη ιδιαίτερων αρχιτεκτονικών στοιχείων σε κτίρια, αποκατάσταση και ανάδειξη ιστορικών ή χαρακτηριστικών κτιρίων, δημιουργία ιστορικών πολεοδομικών πυρήνων κλπ. είναι οι προτάσεις του δεύτερου επιπέδου. Οι παρεμβάσεις αυτές έχουν τη μορφή προτάσεων προς τον Δήμο για να τις εντάξει στον γενικότερο σχεδιασμό του σε σχέση με την ανάδειξη της τοπικής ταυτότητας και την ανάπτυξη οινοτουριστικής δραστηριότητας στην περιοχή του.

Γ.1 Η Οινοτουριστική Διαδρομή στον Οικισμό

Έχοντας μελετήσει την ιστορία και τα πολεοδομικά χαρακτηριστικά του οικισμού και συγκεντρώσει στοιχεία γύρω από το ιστορικό, πολιτιστικό και οινοτουριστικό του απόθεμα, σε συνδυασμό με τις χωρικά στοιχεία του αποθέματος αυτού, επιχειρείται η επιλογή και σύνδεση ενός πλήθους των στοιχείων αυτών στη λογική της προβολής τους στον επισκέπτη μέσα από μια καθοδηγούμενη διαδρομή με οινοτουριστικό περιεχόμενο. Η διαδρομή αυτή θα πρέπει να συνδυάζει επίσκεψη σε οινοποιεία ή κελάρια, σε μουσείο οίνου ή χώρους γευσιγνωσίας κρασιού μαζί με επίσκεψη σε πολιτιστικούς χώρους, περίπατο σε ιστορικό και εμπορικό κέντρο κλπ.. Επίσης, θα πρέπει να περιλαμβάνει ένα ή περισσότερους χώρους εστίασης (εστιατόριο, ταβέρνα κλπ.) με τοπική κουζίνα και τοπικό κρασί ή κάποιο wine bar καθώς και σχετικά εμπορικά καταστήματα πώλησης τοπικών κρασιών και παραδοσιακών προϊόντων, ώστε να έχει τη δυνατότητα ο επισκέπτης να δοκιμάσει αλλά και να αγοράσει τοπικά κρασιά και προϊόντα.

Η οινοτουριστική διαδρομή θα περιλαμβάνει αναλυτικά τις διάφορες δραστηριότητες, συνολικής διάρκειας περίπου 4-5 ωρών, στα πλαίσια π.χ. ενός πρωινού ή ενός απογεύματος.

Η διαδρομή θα πρέπει να περιγραφεί αναλυτικά, με τα στοιχεία που επισκέπτεται ο τουρίστας, τις δραστηριότητες στις οποίες προτείνεται να συμμετάσχει και τη διάρκεια που απαιτείται για την επίσκεψη σε κάθε ένα σημείο. Επίσης θα πρέπει να αποτυπώνεται σε χάρτη του οικισμού.

Η οινοτουριστική διαδρομή μπορεί να περιγράφεται με τη μορφή πίνακα, όπως παρακάτω:

Πίνακας 12: Οινοτουριστική Διαδρομή

Α/Α	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ π.χ.	ΣΗΜΕΙΟ		ΩΡΑ ΕΝΑΡΞΗΣ	ΩΡΑ ΛΗΞΗΣ
		ΑΠΟ	ΠΡΟΣ		
	Έναρξη διαδρομής	.....			
	Μετάβαση				
	Επίσκεψη Μουσείου	.....Μουσείο Οίνου.....			
	Οινογνωσία	.....			
	.....				

Χαρτογραφικά η αποτύπωση της διαδρομής μπορεί να γίνει με έναν από τους παρακάτω τρόπους:

- απλή χαρτογραφική αποτύπωση τύπου εικόνας
- με παροχή της έκτασης των επιλεγμένων αμπελώνων και της έκτασης της ζώνης ως διανυσματικό γεωχωρικό δεδομένο (dxf ή shapfile)
- ως αρχείο Google earth (kml).

Ωστόσο, πέραν της χάραξης της διαδρομής, για να αποτυπωθεί αυτήν στον οικισμό και να υλοποιηθεί στην πράξη θα απαιτηθούν παρεμβάσεις με σκοπό την ανάδειξη στοιχείων και σημείων που θα ισχυροποιούν την οινοτουριστική εμπειρία του ταξιδιώτη.

Οι παρεμβάσεις σε συγκεκριμένα κτίρια και σημεία που απαιτούνται τόσο για την διαμόρφωση της διαδρομής όσο και γενικότερα για την ανάδειξη της ταυτότητας του οικισμού προσδιορίζονται στις παρακάτω ενότητες (**Ενότητα Γ2** Προτάσεις για Ανάδειξη της Οινικής Ταυτότητας του Οικισμού, **Ενότητα Γ3** Προτάσεις για Ανάδειξη της Πολιτιστικής Ταυτότητας του Οικισμού) και πίνακες. **Οι πίνακες (όπως φαίνεται στην τρίτη στήλη)**

αφορούν σε δύο επίπεδα, Α και Β, όπου Α είναι οι παρεμβάσεις που αφορούν στην καλύτερη διαμόρφωση της οινοτουριστικής διαδρομής, και συνεπώς κρίνονται πρώτης προτεραιότητας, ενώ Β είναι οι γενικότερες παρεμβάσεις που θα πρέπει να γίνουν σε βάθος χρόνου στον οικισμό στη λογική της ανάδειξης της οινοτουριστικής του ταυτότητας.

Γ.2 Προτάσεις για Ανάδειξη της Οινικής Ταυτότητας του Οικισμού

Στην ενότητα αυτή περιλαμβάνονται προτάσεις παρεμβάσεων μικρής κλίμακας για την ανάδειξη της οινικής ταυτότητας του οικισμού. Ενδεικτικές ομάδες παρεμβάσεων είναι όπως παρακάτω:

- διαμόρφωση της εισόδου του οικισμού (ώστε να αναδεικνύει τη σχέση της περιοχής με το κρασί),
- ανάδειξη πλατειών - κοινοχρήστων χώρων που σχετίζονται με το κρασί (π.χ. διαμόρφωση προσόψεων καταστημάτων - κτιρίων, τοποθέτηση παραδοσιακών αντικειμένων παραγωγής κρασιού για διακόσμηση σε πλατείες – κοινόχρηστους χώρους, κλπ.)
- τοποθέτηση χαρακτηριστικών πινακίδων ονομασίας οδών (π.χ. με απεικόνιση ενός σταφυλιού κλπ.)
- προσαρμογή φωτισμού οδών (τοποθέτηση διακοσμητικών φωτιστικών σωμάτων (π.χ. με μορφή σταφυλιών),
- τοποθέτηση κατάλληλων διακοσμητικών στοιχείων σε επιλεγμένα σημεία του οικισμού, όπως διάφορα στοιχεία με αναφορά στο κρασί (π.χ. τοποθέτηση παλιών παραδοσιακών αντικειμένων παραγωγής κρασιού σε πλατείες, πέργκολες – κάγκελα - ταχυδρομικά κουτιά – πλακέτες αρίθμησης κατοικιών – κουδούνια κτιρίων κλπ.)
- αλλαγή των κάδων απορριμμάτων (π.χ. αντικατάσταση των κάδων απορριμμάτων των οικισμών με κάδους που θυμίζουν παλιά βαρέλια κλπ.),
- σήμανση κτιρίων - καταστημάτων (π.χ. δημιουργία πινακίδων σε μορφή ετικετών κρασιού με ονόματα που να παραπέμπουν στον οίνο)
- δημιουργία Μουσείου Οίνου κλπ.

Τα παραπάνω ομαδοποιούνται και παρουσιάζονται με μορφή πίνακα ως εξής:

Πίνακας 13: Πίνακας Παρεμβάσεων για την Ανάδειξη της Οικικής Ταυτότητας

Κωδικός	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ	ΕΠΙΠΕΔΟ (Α ή Β)	ΣΗΜΕΙΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ		Π Υ (τάξη μεγέθους)
					Μονάδα Μέτρησης	Αριθμός	
	Ομάδα Παρεμβάσεων 1: Διαμόρφωση Εισόδου Οικισμού						
	Παρέμβαση (1)						
	Παρέμβαση (2) κλπ.						
	Ομάδα Παρεμβάσεων 2:						
	Παρέμβαση (1) κλπ.						

Γ.3 Προτάσεις για Ανάδειξη της Πολιτιστικής Ταυτότητας του Οικισμού

Στην ενότητα αυτή περιλαμβάνονται προτάσεις παρεμβάσεων μικρής κλίμακας για την ανάδειξη των πολιτιστικών χαρακτηριστικών του οικισμού. Ενδεικτικές ομάδες παρεμβάσεων είναι οι εξής:

- ανακαινίσεις – αποκαταστάσεις σε κτίρια (βελτιώσεις σε κτίρια π.χ. είσοδος, στέγη, πρόσοψη, μπαλκόνια κλπ.)
- αλλαγή χρήσης κτιρίων
- ανάδειξη αρχιτεκτονικών χαρακτηριστικών κτιρίων - σημείων (π.χ. αποκάλυψη στοιχείων, χρωματισμός, φωτισμός κλπ.)
- τοποθέτηση ενημερωτικών πινακίδων σε κτίρια – σημεία κλπ.
- διαμορφώσεις περιβάλλοντος χώρου
- κυκλοφοριακές ρυθμίσεις, πεζοδρομήσεις, θέσεις στάθμευσης κλπ..

Τα παραπάνω ομαδοποιούνται και παρουσιάζονται με μορφή πίνακα ως εξής:

Πίνακας 14: Πίνακας Παρεμβάσεων για την Ανάδειξη της Πολιτιστικής Ταυτότητας

Κωδικός	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ	ΕΠΙΠΕΔΟ (Α ή Β)	ΣΗΜΕΙΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ		Π Υ (τάξη μεγέθους)
					Μονάδα Μέτρησης	Αριθμός	
	Ομάδα Παρεμβάσεων 1: Ανακαινίσεις – αποκαταστάσεις κλπ.						
	Παρέμβαση (1): Ανακαίνιση Δημοτικής Βιβλιοθήκης						
	Παρέμβαση (2) κλπ.						
	Ομάδα Παρεμβάσεων 2:						
	Παρέμβαση (1) κλπ.						

Γ. 4 Οριζόντιες Δράσεις

Πέραν των παραπάνω παρεμβάσεων τεχνικού κυρίως χαρακτήρα είναι σκόπιμο να γίνουν και παρεμβάσεις «άυλου» χαρακτήρα, που αφορούν στην ανάπτυξη οινοτουριστικής συνείδησης στους επαγγελματίες και κατοίκους του οικισμού, όπως επίσης και δράσεις για την προβολή της προσπάθειας και του οικισμού.

Γ.4.1 Δράσεις Ευαισθητοποίησης

Στην ενότητα αυτή περιλαμβάνονται προτάσεις δράσεων ευαισθητοποίησης του τοπικού πληθυσμού - ομάδων του που κρίνονται χρήσιμες για τη δημιουργία κατάλληλης κουλτούρας - συνείδησης για την ανάδειξη της οινοτουριστικής και πολιτιστικής ταυτότητας από τους επαγγελματίες και τους κατοίκους της περιοχής.

Τέτοιες δράσεις θα μπορούσαν να είναι:

- Κατάρτιση – ευαισθητοποίηση των φορέων τουρισμού (εστιατόρων, ξενοδόχων κλπ.) σε τοπογνωσία, στην προσφορά τοπικής κουζίνας, στην προσφορά των τοπικών κρασιών.

- Κατάρτιση – ευαισθητοποίηση επαγγελματιών - στελεχών που απασχολούνται σε τομείς που αφορούν το κρασί, π.χ. εστιατόρων, σερβιτόρων, στελεχών εμπορικών καταστημάτων κλπ., και σε θέματα όπως: τοπογνωσία, οινογνωσία, παρουσίαση τοπικού οίνου, σερβίρισμα κλπ.
- Ευαισθητοποίηση - ενημέρωση επαγγελματιών στα ιδιαίτερα τοπικά προϊόντα και στην διατροφική τους κληρονομιά
- Ευαισθητοποίηση - συμμετοχή στις τοπικές πολιτικές προώθησης του οινοτουρισμού με έμφαση σε ειδικές επιχειρήσεις της περιοχής.

Οι παραπάνω προτάσεις ομαδοποιούνται και παρουσιάζονται με μορφή πίνακα ως εξής:

Πίνακας 15: Πίνακας Προτάσεων Δράσεων Ευαισθητοποίησης

Κωδικός	ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΠΙΠΕΔΟ (Α ή Β)	ΟΜΑΔΑ ΣΤΟΧΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ		Π Υ (τάξη μεγέθους)
					Μονάδα Μέτρησης	Αριθμός	
	Ομάδα Δράσεων 1: Κατάρτιση – ευαισθητοποίηση των φορέων τουρισμού						
	Δράση 1: Εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης τοπικών φορέων τουρισμού						
	Δράση (2): Κατάρτιση εστιατόρων κλπ.						
	Δράση (3):						
	Ομάδα Δράσεων 2:						
	Δράση (1) κλπ.						

Γ.4.2 Δράσεις Προβολής

Στην ενότητα αυτή περιλαμβάνονται προτάσεις δράσεων προβολής της του οικισμού ως οινοτουριστικού προορισμού.

Ενδεικτικές δράσεις μπορούν να είναι οι εξής:

- Δημιουργία επισκέψιμων οινοποιείων
- Δράσεις προώθησης βιωματικού τουρισμού

- συμμετοχή τουριστών/επισκεπτών στην συγκομιδή και παραγωγή του κρασιού
- συμμετοχή σε γευσιγνωσία, οινογνωσία, μαγειρική, γαστρονομία κλπ.
- οργάνωση γαστρονομικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων και συνεδρίων
- οργάνωση famtrips κλπ.

Οι παραπάνω προτάσεις ομαδοποιούνται και παρουσιάζονται με μορφή πίνακα ως εξής:

Πίνακας 16: Πίνακας Προτάσεων Δράσεων Προβολής

Κωδικός	ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΠΙΠΕΔΟ (Α ή Β)	ΟΜΑΔΑ ΣΤΟΧΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ		Π Υ (τάξη μεγέθους)
					Μονάδα Μέτρησης	Αριθμός	
	Ομάδα Δράσεων 1: Δημιουργία επισκέψιμων οινοποιείων						
	Δράση 1: Εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης οινοποιών						
	Δράση (2): Κατάρτιση στελεχών κλπ.						
	Δράση (3):						
	Ομάδα Δράσεων 2:						
	Δράση (1) κλπ.						

3. ΠΗΓΕΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ & ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ

3.1 Πηγές των Στοιχείων

Ενδεικτικά πηγές εύρεσης των απαραίτητων στοιχείων μπορεί να είναι:

- I. Παραδοτέα από άλλες συνδεδεμένες με την δράση 4.3 ενότητες του έργου ΔΙΟΝΥΣΟΣ
- II. Αναπτυξιακά σχέδια και προγράμματα που αφορούν στην κάθε περιοχή παρέμβασης (π.χ. Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Δήμου, Περιφέρειας, ΠΕΠ, Leader κλπ.)
- III. Έρευνες, μελέτες για την περιοχή
- IV. Υπουργείο Πολιτισμού και τοπικές Διευθύνσεις
- V. Επιμελητήρια, Συλλογικοί Φορείς
- VI. Ιστορικά Αρχεία από τον Δήμο, από Συλλόγους, από Εκπαιδευτικά και πολιτιστικά ιδρύματα
- VII. Internet
- VIII. Συνεντεύξεις με τοπικούς φορείς

3.2 Τεχνικές Προδιαγραφές

Φωτογραφίες

Photo Gallery:

Μέγιστος αριθμός 5 φωτογραφίες ανά σημείο,

Τύπος αρχείου

- Format: .tiff
- Analysis: Πάνω από 300 dpi
- Pixels: Πάνω από 3.000

Κείμενα για Περιγραφή Οινοποιείων, Μουσείων, Αστικών Κτιρίων κλπ.

Σύντομη περιγραφή: κείμενο μέχρι 500 χαρακτήρες με κενά